

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

02.10.2015 nr 6sn

Algus kell 10.30, lõpp kell 13.25

Juhatas: Tõnu Kollo

Protokollis: Kristina Lauri

Võtsid osa: Taavi Kand, Urmet Lee, Kätlin Mandel, Andres Ojaver, Andres Oopkaup, Hannes Pahapill, Allan Puur, Margus Sarapuu, Hede Sinisaar

Puudusid: Ülo Kaasik, Ilmar Lepik, Marko Udras

Kutsutud: Statistikaameti peadirektori asetäitja Tuulik Sillajõe

Statistikaameti meetoodika ja analüüsi osakonna juhataja Kaja Sõstra

Statistikaameti ettevõtlus- ja põllumajandusstatistika osakonna juhataja Ene Saareoja

Rahandusministeeriumi siseauditi osakonna juhataja Krista Nelson

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Natalja Eigo

Päevakord:

1. Ülevaade registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) ettevalmistusest
2. Ülevaade Statistikaametis 2015. aastal tehtud Rahandusministeeriumi audititest
3. Halduskoormuse vähendamine
4. Muud küsimused. Informatsiooni edastamine

Otsustati:

Kinnitada päevakord.

1. Ülevaade registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) ettevalmistusest (Lisa 1)

Kaja Sõstra andis ülevaate registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) ettevalmistusest. Lisaks 2020. aasta loendusvooru ettevalmistamisele on REGREL projekti eesmärk muuta loendus igaaastaseks ja integreerida rahvastikustatistikajooksvate andmetega. REGREL meetoodika areneb vastavalt Eesti registritesüsteemi arengule. Sedamööda kuidas tuleb uusi registreid, avanevad ka uued võimalused. REGREL õnnestumiseks on oluline hea koostöö kõigi huvipooltega – riigiametid, andmekogupidajad, statistikatarbijad.

Arutelu:

Kolm aastat enne loendust peab olema otsustatud, mis meetodil rahva ja eluruumide loendus korraldatakse. Riikliku statistika seadus meetodi kinnitamist ei nõua, aga kolmeaastane etteteatamine on rahvusvaheliselt tunnustatud hea tava. Juba enne 2018. aasta prooviloendust peab olema selge, kas 2020. aastal on Eestis võimalik rahva ja eluruumide loendus registreid baasil teha.

Andmekogudest andmete saamiseks on sõlmitud lepingud. Andmekogud täienevad, toimuvad arendused, käib andmete parandamine ja täiendamine. Andmekogude omanikega on Statistikaametil pidev koostöö ja plaanilised kokkusaamised. Arenduste ja andmekogude täiendamisel on rõhuasetus sellel, et andmekogud ise vajavad korrektseid andmeid oma igapäevase töö tegemiseks, näiteks ehitisregistris olevad elutingimuste andmed, rahvastikuregistri andmed üksikvanemate kohta jms. Kui andmekogudes on andmed korras, on kasu kogu riigile, sealhulgas on ka riigieelarvet kergem planeerida.

Päris kõrvale ei ole heidetud võimalust, et mõne tunnuse puhul tuleb kombineeritud loendus, aga alternatiivid registripõhisele loendusele maksavad rohkem, kui praegune registripõhine loendus. Allan Puur koostab kokkuvõtte, kus kirjeldab probleemseid näitajaid, mille kohta on kahtlus, et registripõhine loendus ei pruugi anda vastuõetava kvaliteediga tulemust.

Esimese prooviloenduse (31.12.2015 seisuga) tulemuste kohta koostab Statistikaamet aruande ning teeb järeldused hiljemalt järgmise aasta lõpuks. Hindamaks, kas loenduse tulemused saavad olla vastuvõetavad, võrreldakse prooviloenduste tulemusi eelmise rahvaloenduse, jooksva rahvastikustatistika ja teiste uuringute andmetega. Sellest tulenevalt planeeritakse tegevused, mis peaksid parandama andmekogude kvaliteeti.

Tasub pingutada, et registripõhise loenduse andmete täpsustamiseks võtta kasutusele ka suurandmeid. Täna ei ole Statistikaametil veel võimalik suurandmeid töödelda, sest puudub vastav riist- ja tarkvara, mille soetamine eeldab täiendavaid investeeringuid.

Otsustati:

1.1 Võtta ettekanne teadmiseks

1.2 Statistikaametil tutvustada esimese prooviloenduse tulemusi nõukogule

1.3 Allan Puur kirjeldab võimalikud REGREL andmekvaliteedi seisukohalt kriitilised kohad

2. Ülevaade Statistikaametis 2015. aastal tehtud Rahandusministeeriumi audititest (Lisa 2)

Krista Nelson andis ülevaate Statistikaametis 2015. aastal tehtud Rahandusministeeriumi audititest. Ta keskendus auditile "Statistika tootmise protsess ja selle efektiivsus" ning tõi välja põhijäreldused siseaudiitori 2014. aasta koondaruandest ning ISKE auditist.

Arutelu:

Auditi "Statistika tootmise protsess ja selle efektiivsus" tegemise ajal ei olnud veel teada Statistikaameti väljundnäitajate kasutatavuse uuringu tulemusi. Nüüdseks on teada, et selles uuringus ei tuvastatud väljundnäitajaid, mida ükski ministeerium ei kasutaks mõõdikuna strateegilises raamdokumendis, olukorrast ülevaate saamiseks, mõju analüüsiks vms. See uuring hõlmas ainult siseriikliku tellimuse või muude rahvusvaheliste kokkulepete alusel tehtavaid statistikatöid, s.t ei hõlmanud Euroopa Liidu määrustest tulenevaid statistikatöid.

Liikmesriikide statistikaametite peadirektorite kokkusaamistel käsitletakse igal aastal statistikatööde ärajäämise võimalikkust, aga seni on pörkutud statistikatarbijate suurenenud vajadusega aina rohkem väljundnäitajaid saada. Euroopa statistikavajadus saab reeglina alguse mõnest valdkonnaministrile otsusest, kus statistikategemine on ühe punktina sees. Nii annab Eesti vastav minister sellele heakskiidu-mõtlemata sellele, kui suur töö see hiljem on Statistikaametis.

RIA on juhtinud Statistikaameti tähelepanu asjaolule, et seoses andmekogude andmete linkimisega suureneb Statistikaameti rünnatavuse tõenäosus. Piisavate turvanõuete kehtestamiseks on uuesti en päevakorda võetud Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu Statistikaameti kogutud ja töödeldud andmete organisatsioonilise, infotehnilise ja füüsilise kaitse nõuetest.

ISKE (tuleks esimene kord välja kirjutada, mida see lühend tähendab) auditi soovitude puhul tuleb kaaluda, tarbijate vajadusi. Näiteks, et tohiks ISKE järgi lubada kaugtööd. Samas teadlastele on kaugtöö väga vajalik. Kindlasti ei saa rahva ja eluruumide loenduse andmeid töödelda kaugtöö raames.

Statistikameti turvanõukogus arutatakse läbi ISKE auditi tulemused ning planeeritakse parandustegevuste tähtsajad. Samuti jälgitakse, et tegevused saaks tehtud.

Otsustati:

2.1 Võtta ettekanne teadmiseks.

3. Halduskoormuse vähendamine (Lisa 3)

Ene Saareoja andis ülevaate halduskoormuse vähendamisega seonduvast.

Arutelu:

Statistikaamet on infoteenuse pakkuja, kes enda jaoks ei tee mitte midagi. Statistikavajadus tuleb peamiselt ministeeriumidelt, Eurostatisti vahendusel (Euroopa Liidu määrused) ning rahvusvahelistelt organisatsioonidelt. Nende põhjal pannakse kokku statistikatööde loetelu. Statistikatööde loetelus oleva statistika tegemisel on Statistikaamet seotud Euroopa statistika tegevusjuhise ja teiste kvaliteeti ja meetodikat reguleerivate reeglistikega. Nende reeglistike täitmisest tuleb regulaarselt aru anda. Ükskõik millisel teisel statistikat tegeval asutusel selliseid kohustusi ei ole.

Viimaste arengute valguses tundub, et tööjaotus riigiasutuste vahel on hägustumas. Näiteks kavandab statistika avaldamise laiendamist Maksu- ja Tolliamet, kelle avaldatud statistika kommenteerimisega on Statistikaamet pidanud juba tegelema nagu nähtus ettekandest. Huvitaval kombel on Maksu- ja Tolliamet saanud raha arenduseks, mille rahastamisest Statistikaameti puhul vajalikuks ei ole peetud, s.o nn „Minu statistika“.

Riikliku statistika tegijatel on õigus teha täiendustepanekuid andmekogude täiendamiseks, aga andmekogude pidajatel puudub kohustus nende ettepanekutega arvestada. Tuleb analüüsida, kas on vaja täiendada riikliku statistika seadust.

Teisalt, kui täna on mingid andmed andmekogus olemas ja need võetakse statistika tegemisel kasutusse, siis ei ole mingit garantiid, et need andmed on olemas ka aasta pärast. Nii võib andmeesitajate koormuse vähendamine osutuda ajutiseks, sest pärast andmekogust andmete saamise lõppu tuleb taas alustada andmete kogumist otse ettevõttelt või isikult.

Suurandmete kasutuselevõtt vähendaks oluliselt haldus- ning aruandluskoormust, kuid praegu puudub Statistikaametil vastav võimekus.

Paljud käsitletud teemad eeldavad senisest paremat kommunikatsiooni. Statistikanõukogu saab kaasa aidata halduskoormuse vähendamisel statistika tegijate huvide ja aruandluskoormuse riigiülese vaate (vastukaaluks asutusekesksele vaatele) selgitamisel. Seepärast tuleb nõukogul seda teemat edasi arutada.

Otsustati:

3.1 Toetada halduskoormuse vähendamist, jätkata arutelu statistikanõukogus.

3.2 Halduskoormuse vähendamine on oluline, aga tuleb arvestada ka riikliku statistika tegijatele esitatavaid nõudeid ning statistikatarbijate vajadusi.

3.3 Kutsuda statistikanõukogu koosolekule tutvustama halduskoormuse vähendamise algatust Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad.

4. Muud teemad

Andres Oopkaup teavitas järgmist.

4.1 Vabariigi Valitsus kinnitas 2015.-2020. aasta statistikatööde loetelu. 2016.-2021. aasta statistikatööde loetelu eelnõu on Rahandusministeeriumisse saadetud ja 2017.-2022. aasta statistikatööde loetelu koostamiseks ei ole veel ministeeriumidega läbirääkimisi alustatud.

4.2 Euroopa statistika tegevusjuhise vastavuse hindamise aruanne ja selle alusel koostatud parendustegevuste kava on avaldatud Eurostati veebilehel.

4.3 DGINS-konverents (Euroopa statistikaametite juhtide aastanõupidamine) Eestis 2016. aastal ei toimu. Mõni aeg tagasi pakuti seda Eestile, kuna Horvaatia loobus, aga et Eestis otsustamine võttis aega, siis korraldab selle teine riik.

(allkirjastatud digitaalselt

Tõnu Kollo
Koosoleku juhataja

Kristina Lauri
Protokollija